

Årsrapport 2015 Bugården Ba og Bb PB-108.1 og 108.2

Under følger et utvalg av det arbeid som er utført på bygning Ba og Bb i 2015.

2015 startet med stillas på frontfasaden. Bak nyere kledning ble det funnet 3 gamle bord som spikerslag. Det ble også påvist maling på lafteveggen og Olstad fra Niku ble tilkalt. Fargeanalysen av panelbordene viste at det ene var et bord fra den opprinnelige kledning, første malingslag datert til periode IIa 1750-1799. Bygningen har trolig stått uten kledning frem til da. Panelbordene har stått på veggen og har malingslag helt frem til utskifting av kledning etter 1945, men før 1960. Frontveggen var veldig skjev fra etasjeskillet i 1. etasje og opp helt den innover, og vi måtte rette den opp for å klare å få unngå vanninntrenging. Vinduene ble tatt ut og stelt, råtnede opplengere ble erstattet med nye, kopierte. Nye bord ble høvlet etter gammel profil og montert på frontens 1. etasje. Kledning i front fra 1976 ble demontert, tørket og remontert.

Laftehjørnet i 2. etasje mot nordvest var i dårlig forfatning. Vi valgte å låse det med gjennomgående gjengestag i to utvendige og en innvendig opplenger. Rankedekoren på innsiden av tømmerveggen er å finne for fremtiden.

Arbeidet med rammen og brudd i bjelkene på sval i Ba mot nord startet like før jul 2014. Rammen og bjelkene på sval i 2. etasje Ba ble fullført med et utstikk av en lafteplank som skal være med å bære vekten. Drager og bjelker i 1. etasje ble lasket på. Gulv på sval ble lagt tilbake, nye bord ble produsert der det manglet. Luke til vindearken ble laget.

Det ble tilrettelagt for- og innblåst isofiber i vegger og noen få bjelkelag der det var aktuelt.

Forskning, forberedelser og produksjon av vindeark med vindehjul har vært et interessant og tidkrevende prosjekt i 2015. Materialliste til vindearken ble laget på grunnlag av tegninger fra 1944 og undersøkelser av andre vindearker på Bryggen og i Sandviken. Materialer ble hogget i skogen i Fana i vinter og arken ble produsert prosessuelt autentisk, det samme ble vindehjulet. Monteringen ble gjennomført på sensommeren. Beslag til vindehjulet og krok til vindetauet ble laget av smeden på Fartøyvernsenteret i Hardanger, selve tauet ble laget av repslugeren samme sted. Utvendig kledning på arken hadde vi ingen dokumentasjon på, vi bestemte derfor å håndhøve 1" kledning uten profil i 7- og 8" bredder til dette.

Strømboksen fra Bkk ble gravet frem og flyttet fra fronten inn i dråpefallet. Dette var en omfattende jobb, da det ikke fantes oversikt over hva som lå i grunnen og hvor hovedkabelen var. Vår entreprenør gravde ut og Bkk flyttet boksen. Entreprenør la i samme omgang en kant mot bolverket, stående skiferheller, for å hindre slamsamling og tetting av bolverket fra sig i gatelegemet utenfor. Entreprenør la tilbake brostein med svak helling mot bygningen. Dette for å få vann til å renne bort, og for å få redusert den store høydeforskjellen mellom bakke og bygning. Det ble koblet strøm på bygningen. Det ble tilbakeført to varmpumper. For å få til bedre rørføring, ble det tatt et nytt hull i laftet i front av 1.01, Ba. Fundament ble støpt i dråpefall for å unngå plassering på vegg, og mulighetene for vannlekkasjer forbundet med dette. Nå står maskinene på bakkestativ og ledning fører overskuddsvann rett i kisteveiten.

Interiørene i 1. etasje ble prioritert da ny leietaker skulle inn 1. mai. Butikkvindu og ny dør ble produsert basert på det som stod i fronten da vi begynte. Beslag under stein i inngangspartiet ble laget på mål av blikkenslager, midlertidig trinn fra brostein til ny høyde på inngangspartiet ble bestilt og hogget til på mål. Andre oppgaver ble satt på pause og vi fokuserte på å få ferdig 1. etasje. Det er ikke ideelt, spesielt med eksterne entreprenører som skal utføre arbeid i riktig rekkefølge. Mange folk på få

kvadratmeter, men det gikk. Panel i frontrommet ble beholdt, spesialbestilte nye der det var for lite. Interiørene ble malt, akrylmaling på nytt, moderne panel, beis på panel fra 60-tallet og linoljemaling på gammelt (og nyprodusert panel) i frontrommet. Gulvmaling til gulv for å oppnå den slitestyrken som er nødvendig for daglig bruk.

Frontfasaden ble skrapet, grunnet med linolje og malt med egenprodusert linoljemaling. Noen få områder trenger ytterligere et strøk til våren.

Kledningen på nordveggen skulle i utgangspunktet monteres. Denne var impregnert kledning fra 60-tallet. En del var blitt skåret bort for å feste jekkeriggen, samtidig som vi manglet en del tilsvarende kledning løpemeter på østveggen på grunn av fukt og grønske. Vi valgte derfor å flytte kledningen vi hadde igjen på nordveggen som supplering til østveggen for å komplettere den veggen i sin helhet. Østgavlen ble isolert og impregnert kledning remontert på hele fasaden. Kledning malt med linolje. Ny kledning ble produsert til nordveggen i furu. Kopi av 60-talls kledningen i 28 mm tykkelse jevnt fordelt på 7-, 8- og 9" bredde. Nordveggen ble isolert, der det er rett på laft og rom på innsiden. Kledning ble malt med linolje, det gjenstår noen få flekker som blir tatt til våren.

Kledning til dråpefallet på Ba ble håndhøvlet til 1" bord, med profil, i bredder på 7" og 8". Disse ble festet med 4" smidd spiker i alle 3 etasjer. Oppunder kisten er de remontert 4 gamle bord som dokumentasjon. I ly av kisten vil de kunne bevares lenge, til tross for sin relativt dårlige tilstand. I 1. etasje på Bb er kledning 1 1/2" høvlet furu i bredder på 7" og 8". Disse festes også med smidd spiker, 5", for vi finner ikke spor i opplengerne etter plugger. De to overliggende etasjene skal ha samme kledning, også med gjenbruk av både gammel kledning med treplugger og et felt med Hansteen sin impregnerte kledning. Den gamle og nyproduserte, gamle kledningen skal her festes med treplugger. Dette arbeidet forventes gjennomført i januar/februar 2016. Kledning mot dråpefall skal forbli ubehandlet.

Nyere gulv i frontrommet i Ba måtte fjernes da det var avrettet kraftig før bygningen ble rettet opp. Originalt gulv dukket opp under. Det ble vasket, avrettet, lagt nytt gulv og malt.

I 3. etasje ble vinylbelegget på gulvene beholdt, det ble bare lappet med litt lim og grundig rengjort.

Interiørene i 2. og 3. etasje ble flikket og stelt. Himlingsplater i rom 3.07 ble demontert da de lå utenpå taklistene og var sprukket godt opp. Vi håpet at undertaket var i en slik stand at det kunne fungere som himling. Taket var opprinnelig og innholdsrikt, men i dårlig forfatning. Vi la derfor nye tynnere plater på slik at listene kommer litt over. Taket ble sparklet og malt med akryl. Interiørene i frontrommene i begge etasjene ble malt med egenprodusert linoljemaling. Vi mente at vi var kommet så langt i vår erfaring med produksjon at det var et naturlig skritt. Noen feilskjær ble erfart og vi skal ha et oppsummeringsmøte med innleid maler og konsulent på nyåret for å konkludere til neste gang. Fargene ble valgt ut ifra rommenes stilhistorie og fargeanalyser av de lag vi fant på overflatene. Lerretstaket i rom 2.01 ble stelt og festet så godt det lot seg gjøre uten å ta det ned. Malt med linoljemaling. I samme rom ble gipsplatene malt med akryl da vi ikke så nødvendigheten av å spandere linolje på disse moderne overflatene.

Kisteveiten ble reparert i passasjen mot nord. En liten dreneringsgrøft ble gravd lang østveggen med avløp i kisteveiten. Bolverksstokker og plankedekke ble produsert og lagt i avtalt høyde med utenomhusplanen etter grunnvannsprosjektet. Vi valgte å legge bolverksstokkene på steinputer mot sas-hotellet for å sikre at de ikke ble liggende i halv våt grus. Erfaringsmessig tar det urovekkende kort tid før de råtner under slike forhold. Det ble laget påforinger på bolverket mellom plankedekket og laftekasse for å unngå uønsket forsøpling, samt mellom bygningene. To trinn ble produsert til dørene i passasjen for å trasere høydeforskjellen etter heving.

Utvendig trapp ble bygget på og montert (den var for kort etter at bygget ble løftet). Porter og dører ble montert, himling og kledningsbord på nordveggen ble montert med supplerende bord. Blanding nytt og gammelt ca. 50/50. Utvendig sikringsskap ble større enn tidligere pga nye forskrifter. Dette ble kasset inn i panelet og har fått en dør for tilkomst til festivalstrøm og avlesning. Spiler rundt trappen ble montert og utvidet noe for å unngå uønsket adferd. Det gjenstår noe malingsarbeid på Ba mot nord, panel, knær og spiler på trappen.

Takstein ble tatt av takene og gjennomgått for tilstand. Dårlige sutaksbord ble erstattet, gammel spiker ble fjernet. Ny papp og feder ble festet litt tettere enn opprinnelig, da taksteinen lå for langt fra hverandre. Noen steder ble det lagt sutaksplater i stedet for papp på gamle suete bord, da vi fryktet at pappen vil ryke under arbeid. På Bb måtte vi fjerne deler av det impregnerte sutaket før løftet, og disse feltene ble tettet igjen med impregnerte bord. Ny, håndstrøken takstein ble lagt. Gammel, brukbar stein er lagret i materialbanken på Garnes. Sløyser rundt vindearken ble tekket med sink. Etter heving av bygningene hadde en del takrenner feil fall. Vi laget nye takrenner og fikk produsert nye sinkbeslag til disse. Nedløp i sink ble også montert.

Erfaringsmessig er det lett å få vanninntregning ved mønesprinkling. Vi har derfor i samarbeid med sprinklerentreprenør utviklet et nytt feste for disse. Festet ble skrudd i mønekammen og gjennomføringen gjennom steinen ble tettet med matter, pakning og et sinkbeslag på 10x10cm.

Toalettet på sval i 3. etasje Bb ble demontert i sin helhet som en del av fraløsingen av bygningene i 2013. Dette ble tilbakeført som det var, med mest mulig gjenbruk av de materialer og detaljer som var fra 1949. Avløp gå nå skjult i mellomrommet mellom bygningene og ut i rør i kisteveiten.

Enkle tekjøkken fra Ikea ble montert i begge frontlokalene, som erstatning av det som var, men med bedre plassering, tilrettelagt for minst mulig bend i vann og avløp.

Noen vinduslister mot dråpefallet var sprukket. Det ble produsert nye. Det ble frest et lite spor under alle vinduene og montert et lite sinkbeslag. Sinkbeslag ble også montert i overkant av vinduene for å gi dem lenger levetid. Stort 3-fags vindu i 2.06 ble restaurert og montert.

Helt på tampen av året ble buen i passasjen montert. Søylen ble laget ny, da denne var for kort og allerede var et ustabil lappeteppe. Solide beslag i bunn skal hindre utskyving av denne. Bumannen ble i fjor stelt og malt opp. Bumannen ble nå montert i sin opprinnelige kasse og prakt. Bergensavisen ble invitert til å lage en gladsak om arbeidet på Bugårdens avslutning, montering av Bumannen og tilbakeføring av vindearken og passasjens identitet. Arbeidet som gjenstår med kummer og brostein i forkant av passasjedekket er restarbeider fra Grunnvannsprosjektet.

Bygningene er sin helhet rengjort og ferdigstilt til nye leietagere.

- Agathe Hoff, restaureringsarkitekt Stiftelsen Bryggen

Rom 1.05
Innvendige vegger mot nord ble isolert med isofiber.

Rom 1.05
Utskjæringer i laftet ble laftet inn med bladskjøt. Gulv ble lagt og malt, himling beiset

Rom 1.01
Nytt frontvindu, og inngangsdør. Tilbakeført panel, noe spesialbestilt da vi ikke hadde nok. Alle overflater malt med linoljemaling, bortsett fra gulvet som trenger stilesterk overflate.

Nye og ekstra knær monteres under utkragingen i 1. etasje i front.
2. og 3. etasje har laftekasse i hele bygningens bredde og understøtten har vist seg å være underdimensjonert til å ta all den ekstra vekten. Vi har gjenbrukt 2 knær og produsert 3 nye. Overvåking av knærnes eventuelle krymping og formforandring er iverksatt. Resultatene viser foreløpig liten endring.

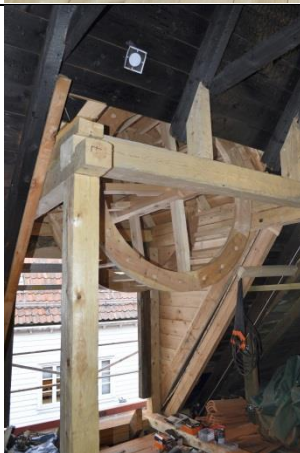
Dråpefall Bb
Håndhøvlet kledning produsert og montert med smidd spiker i 1. etasje.

Gavlveggen Bb
Veggen trukket med duk og festet med sutaksbord, klar til innsprøyting av isofiber.

Passasje mot nord
Passasjedekket lagt ferdig og området ble igjen åpnet for fotgjengere

Vindearken tilnærmet ferdig.
Rammer og vindehjul var på plass, utvendig kledning montert, frontpartiet ble lukket til slutt.